

แกงบวนบางบัวทอง : ความเป็นอัตลักษณ์ การฟื้นฟู กับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

Kang Buan Bang Bua Thong: Identity, Rehabilitation and Curriculum Development for Integrated Learning in Social Studies Group religion and culture Bang Bua Thong Coeducational School Bang Bua Thong District Nonthaburi Province

ชัยวุฒิ วงษ์จันทร์¹ ธนัต ยันต์ทอง² ในตะวัน กำหอม³ กฤษณา นิยมทอง⁴

Chaiwut Wongchan¹, Thanat Yanthong², Naitawan Kumhom³, and Kritsada Niyomthong⁴

คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข

Faculty of Social Sciences and Education Thongsook College

E-mail.ntawan@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received) 14 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) 24 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) 23 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิธีการได้มาซึ่งอาหาร การเตรียมอาหาร การบริโภคอาหาร การฟื้นฟูค่านิยมอัตลักษณ์ เกี่ยวกับ แกงบวน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลเชิงลึกในด้าน ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม สังคม ที่เกี่ยวกับ แกงบวน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ ครู นักเรียน ชาวบ้าน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป ได้แก่ ประชาชนทั่วไปอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี หรือจังหวัดใกล้เคียง การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรม โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต จัดประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ผลการศึกษาพบว่า 1) แกงบวน เป็นอาหารประจำท้องถิ่น อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยรัชการที่ 5 เป็นอาหารที่ทำกันในวัง หรือครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย เป็นแกงที่ไม่มีเครื่องแกง มีรสหวาน เค็ม ไม่ใส่กะทิบุคคลที่จะทำแกงบวนได้จะต้องมีฐานะดี เพราะส่วนประกอบของการทำแกงบวนมีวัตถุดิบหลายอย่างใช้งบประมาณสูง และจะทำกันในเทศกาลสำคัญ เช่น งานบวชนาค งานสงกรานต์ งานทำบุญ เลี้ยงพระ เลี้ยงแขก งานบุญใหญ่ เท่านั้น

2. ศึกษารายละเอียดในหลักสูตรของสถานศึกษา 3. เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมแบ่งเป็นบทเป็นตอน 4. ศึกษารูปแบบของการเขียนเอกสารประกอบการเรียนการสอน 5. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล 6. เขียนเนื้อหาในแต่ละตอน ขึ้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการท้องถิ่น แกงบวน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้กำหนดขั้นตอนการสอนแบบ สรรค์สร้างองค์ความรู้ของ Diver and Bell ประกอบไปด้วย 5 ขั้น คือ ขั้นนำ ขั้นดึงความคิด ขั้นปรับเปลี่ยนความคิด ทำความกระจ่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นฝึกปฏิบัติจริง ขั้นสรุปองค์ความรู้ ขึ้นตอนที่ 5 การประเมินหลักสูตร โดยกำหนดแนวทางในการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้ไว้อย่างกว้างๆ และขึ้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร 8nv เมื่อพบข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของ หลักสูตรเมื่อเรียนรู้ไปแล้วไม่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงก็ต้องหาเนื้อหาใหม่มาทดแทน

คำสำคัญ: แกงบวน, การบูรณาการ, กัการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้

Abstract

The purpose of this study is 1) To study the history How to obtain food food preparation food consumption Revitalizing the search for identity regarding Kaeng Buan, Bang Bua Thong District Nonthaburi Province 2) To develop an integrated curriculum for teaching local wisdom in the social studies subject group. Religion and Culture at Bang Bua Thong Coeducational School Nonthaburi Province.

In this research, a specific population and sample were used, consisting of 1) Knowledge group Is a group of people with deep insights in the field History, traditions, culture, rituals, society related to Kaeng Buan, Bang Bua Thong District. Nonthaburi Province 2) Practitioner group: teachers, students, villagers, Bang Bua Thong District Nonthaburi Province 3) The general public includes the general public in Bang Bua Thong District. Nonthaburi Province or nearby provinces This study The researcher used

qualitative cultural research methods. Using tools to collect data, namely surveys, interviews, observation forms, and organizing small group meetings. and workshop.

The results of the study found that 1) Buan curry is a local food. Bang Bua Thong District Nonthaburi Province It has been inherited since the reign of King Rama 5. It is food that is made in the palace. or a family with a wealthy status It is a curry without curry paste. It has a sweet, salty taste and does not include coconut milk. A person who can prepare curry must have a good standing. Because the ingredients for making curry buan have many ingredients and require a high budget. And it will be done during important festivals such as Naga ordination, Songkran, merit-making events, feeding monks, entertaining guests, big merit-making events only. 2: Design a curricula integrating local wisdom, Kaengbuan, consisting of 1. setting objectives, 2. determining course content and organizing activities, 3. designing and creating a local wisdom curriculum. Step 3: Creating course documents Kaeng Buan consists of 1. analyzing problems and causes from teaching and learning 2. studying the details of the educational institution's curriculum 3. selecting appropriate content divided into chapters and sections 4. studying the format of writing teaching materials 5. Research and collect information. 6. Write the content of each chapter. Step 4: Experimenting with the local curriculum, Kaeng Buan, by arranging learning activities in the learning management plan, specifying teaching steps. Diver and Bell's knowledge creation consists of 5 steps: leading step, idea pulling step. Stage of changing thoughts Clarify and exchange knowledge Real practice stage Summary of knowledge Step 5: Evaluation of the curriculum By setting guidelines for measuring and evaluating results. Studying broadly and step 6: Improving and correcting the curriculum when shortcomings or limitations are found. Once the curriculum is learned it cannot be used in real life, so new content must be found to replace it.

Keywords: Buan curry, Integration, with the development of learning curriculum

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานที่สำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในกลุ่มการสืบทอดทางวัฒนธรรม ซึ่งมีกลุ่มย่อยหนึ่งที่สำคัญ คือ กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะที่ต้องอาศัยวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดขายหรือสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ ประกอบการเรียนรู้การสัมผัสการชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงามทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนจากสถานที่นั้นๆ รวมถึงกิจกรรมต่างๆ และสินค้าและบริการที่สามารถแสดงเรื่องราวในการพัฒนาสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมองค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคมโดยสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละยุคสมัย (กาญจนา แสงลี้มสุวรรณ และ ศรีนยา แสงลี้มสุวรรณ. 2555) ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นมวลประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ของกลุ่มคนในท้องถิ่นที่ใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตโดยได้รับการถ่ายทอดและเป็นระยะเวลานาน มีลักษณะเป็นองค์รวม มีคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทยภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการสะสมการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันทุกสาขาวิชา ไม่แยกเป็นวิชาตามแบบเรียนที่เรียนมา แต่เป็นการเชื่อมโยงกันทุกรายวิชา ทั้งที่เป็นเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ การศึกษาและวัฒนธรรม จะผสมกลมกลืนเข้าด้วยกันหมด (อุษา กลิ่นหอม:2548) ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอด เพราะนอกจากจะเป็นการสืบทอดมรดกทางความรู้ของคนรุ่นก่อนแล้วยังเป็นสิ่งที่หล่อหลอมความรัก ความสามัคคี และความดีทางด้านจิตใจและวัฒนธรรมของชนรุ่นหลังและของสังคมด้วย ในการจัดการศึกษาตาม44รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 80 (6)กำหนดนโยบายที่ให้ส่งเสริมสนับสนุนความรู้รักษาสามัคคีและการเรียนรู้ ปลุกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ตลอดจนค่านิยม อันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นจะมีส่วนช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจ และศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทยสามารถประยุกต์คำสอนทางศาสนาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติ ได้อย่างยั่งยืน และช่วยเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมกับยุคสมัย (จตุพิตร บรรณสาร. 2545) นอกจากนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นยังปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนามาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยนำหลักธรรมคำสอนของศาสนา มาปรับใช้ในวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทำให้คนไทยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ประณีประนอม รักสงบใจเย็นมีความอดทน ให้อภัยแก่ผู้สำนึกผิด ดำรงวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย ปกติสุข สร้างความสมดุลระหว่างคนในสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในเรื่องของการยอมรับนับถือ และให้ความสำคัญแก่คน สังคม และธรรมชาติอย่าง

ยิ่ง(พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง.2541) นอกจากนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นเครื่องชี้ที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากมายในเรื่องของเปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัยแม้ว่ากาลเวลาจะผ่านไป ความรู้สมัยใหม่ จะหลั่งไหลเข้ามามาก แต่ภูมิปัญญาไทย ก็สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยได้

อำเภอบางบัวทองมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตน เอกลักษณ์น่าศึกษาอย่างยิ่ง ทั้งอาหารที่รับประทานอยู่ในชีวิตประจำวัน อาหารในพิธีกรรมทางศาสนา อาหารในพิธีกรรมประจำชุมชน รวมถึงลักษณะวัฒนธรรมอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ลักษณะอาหาร แหล่งที่มาของอาหาร การประกอบอาหาร เวลาในการบริโภคอาหาร ลักษณะการบริโภคอาหาร และลักษณะความเชื่อเรื่องการบริโภคอาหาร แต่ในปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นหลายด้าน ด้านหนึ่งคือการใช้เงินตราซื้อหาอาหารแทนการประกอบเอง ทำให้อาหารดั้งเดิมของตนเองเริ่มหายไปอาหารที่ใช้ในพิธีกรรมบางอย่างก็เริ่มเปลี่ยนแปลงและสาเหตุหลักที่จะทำให้วัฒนธรรมอาหารพื้นบ้านของอำเภอบางบัวทองหายไปก็คือการไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวทำให้พฤติกรรมด้านอาหารเริ่มเปลี่ยนไปจากเดิมวัฒนธรรมอาหารมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การเปลี่ยนแปลงจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องเช่น การคมนาคมการสื่อสาร เทคโนโลยีการศึกษา วัฒนธรรมอาหารเป็นหน่วยย่อยหนึ่งของสังคมมนุษย์ที่ไม่ได้ตั้งอยู่เป็นเอกเทศ แต่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมอื่นๆ ตลอดเวลา เช่น ปัจจุบันพบว่าการเลือกรับประทานอาหารตะวันตกมากขึ้นเพื่อความสะดวกรวดเร็ว กระแสโลกาภิวัตน์ไม่มีพรมแดนกันระหว่างการลิ้มลองทางวัฒนธรรมอาหาร ทำให้กระแสวัฒนธรรมอาหารจากนานาประเทศสามารถเข้ามาในประเทศไทยได้ง่าย ทำให้มีการรับเอาวัฒนธรรมอาหารและวัฒนธรรมอื่นๆ ที่แผ่มากับสื่อต่างๆ วัฒนธรรมอาหารของกลุ่มต่างๆ จึงค่อยๆ ถูกกลืนหายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากการรับเอาวัฒนธรรมใหม่จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่าในเขตตำบลบางรักพัฒนาเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งอาหารตามธรรมชาติอยู่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์แต่เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปอำเภอบางบัวทองก็ได้รับเอาวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาในชุมชนเหมือนชุมชนอื่นๆ และการที่ตำบลบางรักพัฒนาไม่มีการบันทึกเป็นตัวอักษรไว้ ทำให้ภูมิปัญญาหลายอย่างได้สูญหายไป (ในตะวัน กำหอม.2560) จะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพกาลปัจจุบันและชุมชนจะช่วยเสริมสร้างทักษะและคุณลักษณะที่ดีตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายจากภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพราะอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง วิธีการเรียนรู้จะเสริมสร้างทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งสามารถปรับตัวทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อมท้องถิ่น การทำงานและการทำกิจกรรมร่วมกันกับ ผู้อื่นย่อมเรียนรู้และปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี มีความน่าสนใจหลากหลายด้านได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ประเพณีและการละเล่นพื้นบ้าน ด้านการท่องเที่ยว ด้านโบราณสถาน ด้านบุคคลสำคัญ ด้าน คหกรรม ด้านศิลปะและด้านหัตถกรรม การสังเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และจะช่วยเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและรักความเป็นไทย ด้วยความตระหนักในคุณค่าและความสนใจใน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอบางบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยความภาคภูมิใจ(ลาวรรณ สกล กรุณาอารีย์.2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง แกงบวนบางบัวทอง :ความเป็นอัตลักษณ์ การฟื้นฟู กับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา สภาพปัจจุบันปัญหา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมเกี่ยวกับ แกงบวน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี และเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเสริมสร้างการใช้ทักษะชีวิตและรักความเป็นไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิธีการได้มาซึ่งอาหาร การเตรียมอาหาร การบริโภคอาหาร การฟื้นฟูค้นหาอัตลักษณ์ เกี่ยวกับ แกงบวน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสำรวจ (Survey) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non- Structure Interview) แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non – Participant Observation) แบบประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ดังนี้ (ในตะวัน กำหอม. 2559)

1.1 แบบสำรวจ (Survey)

แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลฉบับที่กโดยแบ่งประเด็นการสำรวจต่างๆดังนี้

1.1.1 สำรวจสภาพพื้นที่

1.1.2 สำรวจเส้นทางการเดินทาง

1.1.3 สำรวจวิถีชีวิตชาวบ้าน

1.1.4 สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

1.1.5 สำรวจพื้นที่การท่องเที่ยวทางบก

1.1.6 สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ก่อนทำการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามชาวบ้านทั่วไป นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้สอบถามจากหน่วยงานทางราชการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview) มี 2 แบบดังนี้

1.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้แต่ละประเด็นคำถาม ปรับปรุงจาก (ลาวรรณ สกล กรุณาอารีย์.2560) โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคำตอบตามกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 1 ชุด ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติความเป็นมา วิธีการได้มาซึ่งอาหาร การเตรียมอาหาร การบริโภคอาหาร การฟื้นฟูค้นหาอัตลักษณ์

1.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non - Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปแบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบเพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมายโดยใช้ทฤษฎี และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จากผู้รู้ (Key Informants) และมีจุดสนใจในการสัมภาษณ์ในเรื่องแกนบางบางหัวข้อ : ความเป็นอัตลักษณ์ การฟื้นฟู กับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อทำการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน ผู้วิจัยกำหนดประเด็น คำถาม ข้อมูลรายละเอียดต่างๆดังนี้ ประวัติชุมชนในอดีตและสภาพปัจจุบันของชุมชน วิถีชีวิต ภาษา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม ศิลปกรรม จริยธรรม สุนทรียศาสตร์ อาหาร การกิน การแต่งกาย ความรู้ทักษะอาชีพ

1.3 แบบการสังเกต (Observation) แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

1.3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปพักอาศัยอยู่กับชุมชน โดยร่วมทำกิจกรรม สังเกต เกี่ยวกับบริบททางวัฒนธรรม เพื่อนำไปกระทำข้อมูลต่อไป

1.3.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตกิจกรรมในชุมชนอยู่ภายนอกที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

1.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ คือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในพื้นที่ ในการสนทนาผู้วิจัยจะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นใบงานประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

1.5 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้วิจัยได้ใช้ วิธีการนี้ ในการศึกษาวิจัยด้วยซึ่งใช้เก็บข้อมูลกลุ่มและเป็นการตรวจสอบข้อมูล ในประเด็นต่างๆ โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ คือ กลุ่มผู้รู้ ผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล โดยการกำหนดกลุ่มละประมาณ 5 - 10 คน ในประชุมเชิงปฏิบัติการ จะกล่าวนำและให้กลุ่มแสดงความคิดเห็นในอย่างเปิดเผยและข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยจะได้จัดทำเป็นแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ ประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปวิเคราะห์ตามความมุ่งหมายของการวิจัยต่อไปพร้อมกับข้อมูลที่ได้จากวิธีอื่น ๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอนคือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นที่ 1 เรียกว่า การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการ สอบถามข้อมูลจากชุมชน และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นที่ 2 เรียกว่า การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยผู้เก็บข้อมูลยึดหลัก “องค์รวม” (Holistic) ตามแนวคิดของงามพิศ สัตย์สงวน (2539 : 53-55 อ้างอิง

ใน ในตะวัน กำหอม. 2559 : 53-56) ดังนั้นผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาภาคสนาม (Field Studies) ประมาณ 6 เดือน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. แบบสำรวจ ผู้วิจัยขอความร่วมมือและจัดส่งแบบสำรวจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ทำการสัมภาษณ์ตามแนวแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาคำตอบตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยมีแบบ สัมภาษณ์ และเครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ วิดีโอบันทึกภาพและเสียง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

(1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่วัฒนธรรมอำเภอ ที่ทำการศึกษ จำนวน 2 คน

(2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ชุด แต่ละชุดใช้ สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 5 กลุ่มคือ กลุ่มผู้นำชุมชน ครู พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาเทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล

2) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interviews) เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interviews) เปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความหมาย โดยใช้ทฤษฎี

3. แบบสังเกต ผู้วิจัยสังเกตการจัดงานประเพณี ตามแบบสังเกต 2 รูปแบบดังนี้

1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) ผู้วิจัยได้เข้าไปพักอาศัยอยู่ในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมในชีวิตประจำวัน สังเกต ซักถามข้อมูลที่ต้องการ จดบันทึกโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับเปิดเผยตัวเองว่าเป็นนักวิจัย

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Participant and Non-participant Observation) ผู้วิจัยทำการสังเกตกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้าน แล้วจดบันทึกข้อมูลที่พบโดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. แบบสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ จำนวนพื้นที่ พื้นที่ที่ทำการศึกษาและเป็นพื้นที่ ประกอบด้วยผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ

และนักท่องเที่ยวนำร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้แบบบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มกับคน ชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษา จำนวนพื้นที่ที่ร่วมสนทนากลุ่มตามกรอบและจุดมุ่งหมายของการวิจัย กรอบประเด็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเรียนรู้อุปกรณ์สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบบันทึกเสียง วิดีโอบันทึกภาพและเสียงเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลจากเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การบันทึกข้อมูล การสังเกต

1) การบันทึกข้อมูลใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม และการจดบันทึกลงในสมุดบันทึกและกล้องถ่ายภาพในการบันทึกภาพที่เป็นกิจกรรมทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นวิถีชีวิตของชาวชุมชน(ในตะวัน กำหอม. 2559)

2) นำข้อมูลในแต่ละวันมาสรุปและจัดหมวดหมู่ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามแต่ละประเภทที่ตั้งไว้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยและตามความมุ่งหมายของการวิจัย

3) ข้อมูลเพิ่มเติมในเทปที่บันทึกเสียงมาในแต่ละวันก็จะถอดเทปบันทึกเสียงเพื่อเติมเต็มเนื้อหาหรือข้อมูลที่ขาดหายไปจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และจดบันทึกให้ครบถ้วน ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีไป

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการจัดและทำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือวิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต การจดบันทึก การอัดเทป และการบันทึกภาพจัดเป็นหมวดหมู่ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยแล้วดำเนินการนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามความมุ่งหมายและกรอบตามความคิดที่กำหนดไว้ โดยใช้แนวคิด ของ ทรงคุณ จันทรร (2549)

ได้แก่ การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analytic Inductio) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ดังนี้ (ในตะวัน กำทอง. 2559)

(1) การวิเคราะห์แบบอุปมัย (Analysis Induction) เป็นวิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสร้างข้อมูลจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรมหรือปรากฏที่มองเห็นจากการลงภาคสนาม เป็นต้นว่า กิจกรรมในชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพ การนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาพัฒนาตลอดทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและชนบประเพณีวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2) การวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลมาจัดจำแนกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายของการวิจัยและจึงวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี เพื่อมาอธิบายสภาพสังคมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงและบทบาทหน้าที่ขององค์ภายในชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอกมากระทบชุมชนดั้งเดิมและนำไปสู่การดำรงอยู่ของภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมและทฤษฎีต่างๆในการวิเคราะห์ตามการมุ่งหมายและกรอบแนวความคิดในการวิจัย

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลงานวิจัยนั้น หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนหนึ่งแล้ว และเพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการ พิจารณาและวิพากษ์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยเสนอต่อที่ประชุมของกลุ่มและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการวิจัยให้ทราบ ในการพิจารณาตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอข้อมูลพร้อมภาพประกอบบางขั้นตอน ของการดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยใช้แบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา วิธีการได้มาซึ่งอาหาร การเตรียมอาหาร การบริโภคอาหาร การฟื้นฟูคุณค่าอัตลักษณ์ เกี่ยวกับ แกงบวน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

1.1 ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม แกงบวน

ผู้คนที่ย้ายอยู่ในอำเภอบางบัวทอง เป็นลักษณะพหุสังคม ประกอบด้วยคนไทย จีน ญวน ลาว พม่า เป็นผู้ศรัทธาในศาสนาไม่เหมือนกัน แต่ก็ไม่ใช่เป็นเหตุให้คนไทยในอำเภอบางบัวทองอยู่ร่วมกันไม่ได้ เพราะศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี ประชาชนที่อยู่ในอำเภอบางบัวทอง มีการประกอบพิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธมีการทำบุญในเทศกาล

ต่างๆ หรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันสารทไทย วันตรุษจีน วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา พิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีการทำขวัญนา พิธีอุปสมบท งานแต่งงาน งานทำบุญบ้าน เทศกาลทำบุญสารทไทย ซึ่งก่อนถึงวันสารทไทย ชาวบ้านจะทำการกว่นกระยาสารท เพื่อมาทำบุญที่วัดอุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว เทศกาลตักบาตรเทโว หรือวันออกพรรษา เพื่อเป็นการระลึกถึงพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่วนต่างๆ ก็จัดตามธรรมเนียมและประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม จนถึงปัจจุบัน สำหรับการประกอบอาหารคาวหวานเพื่อเลี้ยงคนมาร่วมงานพิธีต่างๆ อาหารที่นิยมทำในทุกงานเทศกาล หรือการร่วมญาติเพื่อผู้คนที่มาพบปะสังสรรค์กัน คือ แกงบวน ที่ทุกบ้านต้องรู้จักและทำในโอกาสสำคัญๆ

1.2 วิธีการได้มาซึ่งอาหาร การเตรียมอาหาร การบริโภคอาหาร การฟื้นฟูคนหาอัตลักษณ์ เกี่ยวกับ แกงบวน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

แกงบวน อาหารประจำท้องถิ่น อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยรัชการที่ 5 เป็นอาหารที่ทำกันในวัง หรือครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย ซึ่งสอบถามจากผู้เฒ่าผู้แก่ เล่าให้ฟังว่ารู้จักการทำ แกงบวน มาตั้งแต่รุ่น ปู่ย่า ตาทวด ยายทวด ยายทวด เป็นแกงที่ไม่มีเครื่องแกง มีรสหวาน เค็ม ไม่ใส่กะทิบุคคลที่จะทำแกงบวนได้จะต้องมีฐานะดี เพราะส่วนประกอบของการทำแกงบวนมีวัตถุดิบหลายอย่างใช้งบประมาณสูง และจะทำกันในเทศกาลสำคัญ เช่น งานบวชนาค งานสงกรานต์ งานทำบุญต่างๆ เลี้ยงพระเลี้ยงแขก งานบุญใหญ่ เท่านั้น ส่วนประกอบต่างๆ ของการทำแกงบวนจากการบอกเล่า จะมีส่วนประกอบมากมายซึ่งหาได้ในท้องที่ในตำบล และการทำแกงบวนของอำเภอบางบัวทองจะมีลักษณะไม่เหมือนแกงบวนของที่อื่นๆ จึงอยู่ที่ส่วนประกอบและรสชาติของอาหาร วัตถุดิบในการทำแกงบวนประกอบด้วย

ส่วนผสมที่ 1 สำหรับโหลกคั้นน้ำ

1. ใบมะตูม 3 กำมือ ใช้น้ำเปล่า 1 ถ้วยแกง ต่อครั้ง คั้น 3 ครั้ง
2. ใบย่านาง 3 กำมือ ใช้น้ำเปล่า 1 ถ้วยแกง ต่อครั้ง คั้น 3 ครั้ง
3. เถาอบเชย 1 กำมือ ใช้น้ำเปล่า 1 ถ้วยแกง คั้น 1 ครั้ง
4. ใบหญ้าไทร 2 กำมือ ใช้น้ำเปล่า 1 ถ้วยแกง ต่อครั้ง คั้น 2 ครั้ง
5. ใบมะขวิด ½ กำมือ ใช้น้ำเปล่า ½ ถ้วยแกง คั้น 1 ครั้ง
6. ใบตะไคร้ 3 กำมือ ใช้น้ำเปล่า 1 ถ้วยแกง ต่อครั้ง คั้น 2 ครั้ง
7. ใบข่า 3 กำมือ ใช้น้ำเปล่า 1 ถ้วยแกง คั้น 1 ครั้ง

**กรองกับผ้าขาวบางที่ละเอียดจนหมดรวมไว้ในภาชนะ

ส่วนผสมที่ 2 สำหรับโหลกละเอียด

1. ข่าเผา 1 แ่งใหญ่

2. กะปิเผา 1 กำมือ
3. หอมแดงเผา 1 กิโลกรัม
4. กระเทียมเผา 1 กิโลกรัม
5. ต้นตะไคร้ท่อนล่าง 2 กำมือ
6. ปลาอินทรีย่าง ½ ตัว
7. ปลาฉลามย่าง 2 กิโลกรัม

** ส่วนผสมทุกอย่าง โขลกละเอียดแยกไว้ในแต่ละชนิด

** ปลาฉลามย่างเลือกซื้อตัวใหญ่ ๆ แกะเอาเฉพาะเนื้อปลาโขลกให้ละเอียด

ส่วนผสมที่3 สำหรับต้มให้สุก

1. หัวหมู 1 หัว
2. หัวใจหมู 3 กิโลกรัม
3. ตับหมู 3 กิโลกรัม
4. ม้ามหมู 3 กิโลกรัม
5. ไส้หมู 3 กิโลกรัม

** ไส้หมูล้างให้สะอาดทั้งด้านในและด้านนอกด้วยใบชาและตะไคร้

** ทุกอย่างต้องล้างให้สะอาดต้มให้สุกค่อนนำมาหั่น

** ทุกอย่างหั่นชิ้นหนาและใหญ่ประมาณ 1 ½ - 2 นิ้ว

ส่วนผสมที่4

1. ต้นตะไคร้ท่อนบน 2 กำมือ หั่นฝอยไว้โรยหน้า
2. มันหมู 1 กิโลกรัม หั่นเล็กสำหรับเจียวเอาน้ำมัน

เครื่องปรุง

1. น้ำตาลปีบ 1 ½ กิโลกรัม
2. น้ำปลาแท้อย่างดี 1 ขวด
3. เกลือ 40 กรัม

** ห้ามใช้ ผงชูรส และผงปรุงรสโดยเด็ดขาด

วิธีทำ

1. ตั้งกระทะ ไฟอ่อน ใส่ น้ำมัน 1 กระบวย น้ำสมุนไพร 2 กระบวย ตามด้วย หอมกระเทียมที่

โขลกไว้ ผัดให้เข้ากัน

2. เติมน้ำสมุนไพร 1 กระบวย น้ำมัน 1 กระบวย ค่อย ๆ คนโดยใช้ตะหลิวคู่กันกับกระบวย
3. เติมน้ำสมุนไพร 2 กระบวย สลับกับน้ำมัน.. อีก 2 รอบ

4. ใส่กะปิและข่าอย่างทีชอลกรวมกันไว้ ใส่ปลาอินทรียคนต่อให้เข้ากันเติมน้ำมัน 1 กระบวย น้ำสมุนไพโร 1 กระบวย น้ำมัน 1 กระบวย น้ำสมุนไพโร 2 กระบวย

5. ใส่น้ำตาลปีบ $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม คนให้ละลายเข้ากัน แบ่งเนื้อปลาฉลาดทีชอลไว้ใส่ $\frac{1}{3}$ คนให้เข้ากันเติมน้ำสมุนไพโร 2 กระบวย น้ำมัน 1 กระบวย คนต่อเรื่อย ๆ

6. ใส่เนื้อปลาฉลาดอีก 1 ส่วน เติมน้ำสมุนไพโร 1 กระบวย ค่อย ๆ เคียวไปเรื่อย ๆ หมั่นคนเพื่อไม่ให้เนื้อปลาติดกระทะ

7. ใส่ตะไคร้ตำละเอียด คนให้เข้ากันเติมน้ำสมุนไพโร 1 กระบวย น้ำมันจนหมด

8. ใส่เนื้อปลาฉลาดทีเหลือจนหมดเติมน้ำสมุนไพโร 1 กระบวย คนต่อสักครู่

9. ใส่น้ำตาลปีบ $\frac{1}{2}$ กิโลกรัม น้ำปลา 1 กระบวย น้ำสมุนไพโร 1 กระบวย คนต่อเรื่อย ๆ

10. ใส่หัวหมู ลงไปทั้งหมด เคียวไปเรื่อย ๆ

11. ใส่น้ำตาลปีบทีเหลืออีก 300 กรัม น้ำปลา 1 กระบวย และน้ำสมุนไพโร 1 กระบวย เเร่งไฟให้แรงขึ้นอีกนิดหน่อย

12. ใส่ น้ำสมุนไพโร 1 กระบวย ใส่หัวใจหมู ใส่ไส้หมู และเติมน้ำสมุนไพโรจนหมดเคียวต่อไปเรื่อย ๆ ชิมรส ให้ หวานนำเค็มตาม เคียวต่อช้า ๆ คนให้ถึงกันกระทะ

13. ชิมรสชาติ อีกครั้ง เติมน้ำตาลปีบทีเหลือ เติมน้ำปลาอีก 1 กระบวย เติมเกลือ 40 กรัม

14. เคียวต่อเรื่อย ๆ เเร่งไฟให้แรงขึ้นอีกหน่อย เคียวต่อจนหัวหมูนุ่มเปื่อยใช้เวลานานพอสมควรหมั่นคนเพื่อไม่ให้ติดกระทะ

15. พอหัวหมูเปื่อยได้ที่ ใส่มี้าหมู ตับหมู แล้วเคียวต่อสักครู่ใหญ่ ปิดไฟ โรยตะไคร้หั่นฝอย

แกงบวนเป็นอาหารที่มีการสืบทอดภูมิปัญญาถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจะต้องมีการอนุรักษ์ให้คงอยู่ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์และเป็นลักษณะเด่นในท้องถิ่น ต้องยกย่องเชิดชูบุคคลผู้ที่มีองค์ความรู้และให้บุคคลเหล่านี้ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ และอนุรักษ์ร่วมกันสืบทอดให้คงอยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นอัตลักษณ์และเป็นลักษณะเด่นในท้องถิ่นของอำเภอบางบัวทอง การส่งเสริมอัตลักษณ์แกงบวนเป็นอาหารควาประจำท้องถิ่น ซึ่งรับประทานกันใน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ และเป็นลักษณะเด่นของท้องถิ่น ถือเป็นอาหารของไทยโบราณ ที่มีการสืบทอดกันมายาวนาน ในปัจจุบันยังมีผู้ประกอบการแกงบวนอยู่เป็นจำนวนน้อย และผู้มีฐานะดีเท่านั้น และจะทํากันในงานสำคัญๆ จึงต้องส่งเสริมให้ทุกครอบครัวนำเมนู แกงบวน มาทํางานประเพณีต่างๆ หรืองานพิธีกรรม ในตำบล เช่น งานสงกรานต์ งานบวชนาค งานทำบุญบ้าน ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชน มีการทำอาหารแกงบวนทุกเทศกาล ทุกพิธีกรรม ในท้องถิ่นเพื่อให้มีการสืบทอด และส่งเสริมให้มีการสาธิต หรือทำกิจกรรมการประกวด แข่งขัน ในเทศกาลสำคัญๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนรุ่นหลังได้รู้จักอาหารควา แกงบวน ที่เป็นแกงพื้นบ้านของตำบล นำไปสู่การ

สืบทอดภูมิปัญญาด้านอาหาร รวมทั้งเป็นแนวทางการพัฒนาอาหารพื้นบ้านท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและดำรงไว้

2 เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนสหศึกษาบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

สำรวจข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมทักษะในโรงเรียนในช่วงกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์และจัดการสนทนากลุ่มกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียน กลุ่มครู กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. โรงเรียนมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/การจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โดยโรงเรียนปรับและออกแบบตารางเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยช่วงระยะเวลา หลังเลิกเรียน ในเรื่องภูมิปัญญาในท้องถิ่น

2. ปัจจัยที่การพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 1) เนื้อหาสาระหลักสูตร 2) การจัดกิจกรรมหรือสร้างประสบการณ์แก่นักเรียนในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของโรงเรียน 3) สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยเสริม 5.1) การประชุมครูและ เตรียมการครูก่อนดำเนินงาน 5.2) การจัดทำแผนการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้และตาราง ปฏิทินงาน 5.3) แนวทางการจัดฐานกลุ่มกิจกรรมแต่ละช่วงชั้น และคณะครูที่รับผิดชอบ 5.4) รูปแบบ กิจกรรม ใบงานกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ของแต่ละฐานกลุ่มกิจกรรม 5.5) การสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี ระหว่างผู้บริหารกับครู ครูกับครู และนักเรียนกับครู 5.6) ผลงานกิจกรรมและภาพถ่ายกิจกรรม แสดงผลงาน 5.7) การแสดงความชื่นชอบกิจกรรมและผลงานของนักเรียน 5.8) การสรุปความพึงพอใจ และความสำเร็จในการจัดกิจกรรม และ 5.9) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียนการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่อสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น “แกงบวน อำเภอบางบัวทอง สุพรรณบุรี”

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย ประกอบด้วย

- 1.1 ต้องสอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของสังคม
- 1.2 ต้องสอดคล้องและส่งเสริมค่านิยมของสังคม
- 1.3 ต้องมุ่งสร้างความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม

- 1.4 ต้องสนองความต้องการของผู้เรียน
- 1.5 ต้องสอดคล้องและส่งเสริมจุดหมายของหลักสูตรระดับอื่น
- 1.6 ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้
- 1.7 ต้องให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและสังคม
- 1.8 ต้องให้มีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะ
2. การกำหนดเนื้อหาวิชาและการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย
 - 2.1 กิจกรรมที่จัดขึ้นเหมาะสมกับการเรียนรู้
 - 2.2 กิจกรรมที่จัดขึ้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้การสอน
 - 2.3 กิจกรรมที่จัดขึ้นครอบคลุมจุดประสงค์มากกว่าหนึ่งข้อ
 - 2.4 กิจกรรมที่จัดขึ้นส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้นในทางที่ดีขึ้น
 - 2.5 กิจกรรมที่จัดขึ้นเหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน
 - 2.6 กิจกรรมที่จัดขึ้นเสริมทักษะพิเศษในการเรียนรู้
3. การออกแบบและสร้างหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย
 - 3.1 กำหนดสภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ ศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขพุทธศักราช 2553 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย คู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลา เรียน เพิ่มความรู้”
 - 3.2 กำหนดชื่อหลักสูตรโดยระบุชื่อของหลักสูตรให้สอดคล้องกับกระบวนการวิจัยและกา พัฒนา
 - 3.3 กำหนดวิสัยทัศน์ หลักการของหลักสูตร โดยกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความจำเป็นเพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมาย และจุดประสงค์ของหลักสูตร
 - 3.4 กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร สมรรถนะของผู้เรียน เป็นการคาดหวังผลที่ได้และสิ่งที่ เกิดกับตัวผู้เรียนเมื่อผ่านการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและหลักการของหลักสูตร
 - 3.5 ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ คุณภาพผู้เรียน เงื่อนไขการใช้หลักสูตร โครงสร้าง หลักสูตร โครงสร้างเวลาเรียน จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยกำหนดเนื้อหาสาระ การ จัดกิจกรรม การเรียนรู้และสื่อต่างๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) รูปแบบของ Driver & Bell, 1986 และพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการน าภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการทำอาหารพื้นบ้าน (แกงบวน) 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำ (Orientation) เป็นขั้นที่ครูกำหนดสถานการณ์หรือปัญหาในการเรียนรู้ อธิบายจุดมุ่งหมาย และสนทนาเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดการอยากรู้ อยากเรียน
2. ขั้นทบทวนความรู้เดิม (Elicitation) ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ โดยละความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน ครูนำเสนอปัญหาหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้พร้อมตั้งคำถามที่ให้นักเรียนนำ ความรู้หรือประสบการณ์เดิมมา สรุปเขียนในรูปของผังมโนทัศน์แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ร่วมกันพิจารณาความเหมือนหรือความแตกต่าง ที่เกิดจากความคิดของตนเองและของผู้อื่น
3. ขั้นปรับเปลี่ยนความคิด (Restructuring of ideas) เป็นขั้นตอนที่ครูกำหนดให้ นักเรียนศึกษาเรียนรู้จากวิทยากรภูมิปัญญาแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ศึกษาเพื่อนำแนวคิดมา วางแผนออกแบบ ทดลอง สืบค้นข้อมูล รวบรวมข้อมูล อภิปรายผลร่วมกันเพื่อให้เกิดแนวความคิด ใหม่หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยให้ผู้เรียนช่วยกันหาแนวทางหรือเหตุผลมาสนับสนุนแนวความคิด หรือความรู้ใหม่ที่นักเรียนมีความพึงพอใจ
4. ขั้นนำความคิดไปใช้ (Application of the new ideas) ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ร่วมกันนำแนวความคิดที่ได้จากความรู้ใหม่มาใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น แล้ว ร่วมกันกำหนดสถานการณ์ขึ้น พร้อมกับหาวิธีการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้นๆ
5. ขั้นทบทวน (Review) ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มทบทวนความรู้และความเข้าใจตั้งแต่ เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดบทเรียน นำความรู้จากประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ในรูปของ ผังมโนทัศน์และสรุปองค์ความรู้ใหม่ร่วมกันอีกครั้ง ทั้ง 5 ขั้นตอน มีความสอดคล้องและเอื้อที่จะช่วยให้ ผู้เรียนได้เป็นผู้สร้างองค์ความรู้กล่าวคือ ขั้นนำและขั้นตั้งความคิดเป็นขั้นที่ได้ให้ความสำคัญกับ ความรู้เดิมของผู้เรียน ขั้นปรับเปลี่ยนความคิดและนำความคิดไปใช้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มโดยผ่านกระบวนการคิด และนำความรู้ไปใช้และขั้นทบทวนเป็นขั้น ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป รูปแบบดังกล่าว ผู้วิจัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างเอกสารประกอบหลักสูตร

1. วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุจากการเรียนการสอน ซึ่งอาจได้มาจาก -การสังเกตปัญหาที่ เกิดขึ้นขณะทำการสอน -การบันทึกปัญหาและข้อมูลระหว่างการสอน -การศึกษาและวิเคราะห์ผล การเรียนของผู้เรียน
2. ศึกษารายละเอียดในหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสาระและผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์และกิจกรรมที่เป็นปัญหา
3. เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมแบ่งเป็นบทเป็นตอน หรือเป็นเรื่อง เพื่อแก้ปัญหาที่พบ

4. ศึกษารูปแบบของการเขียนเอกสารประกอบการเรียนการสอนและกำหนดส่วนประกอบภายในของเอกสารประกอบการสอน

5. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์เนื้อหา วิธีการและสื่อประกอบเอกสารในแต่ละบทหรือแต่ละตอน

6. เขียนเนื้อหาในแต่ละตอน รวมทั้งภาพประกอบ แผนภูมิและข้อทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

7. ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

8. นำไปทดลองใช้ในห้องเรียน และเก็บบันทึกผลการใช้

9. นำผลที่ได้มาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง (อาจทดลองใช้มากกว่า 1 ครั้ง เพื่อปรับปรุง เอกสารประกอบการสอนนั้น ให้สมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด)

10. นำไปใช้จริงเพื่อแก้ปัญหาที่พบจากข้อ 1

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการท้องถิ่น “แกงบวน อำเภอบางบัวทอง0”

ทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่าง เมื่อได้พัฒนาหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มตามขั้นตอน ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะต้องนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในการทดลองดังกล่าวจะต้องมีการประสานงาน และทำความเข้าใจกับสถานศึกษาและบุคลากรที่มีส่วนสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน

การทดลองใช้หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับจัดกิจกรรมเสริมทักษะ เป็นการนำหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 2 มาทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง แบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ขั้น คือ 1) การศึกษานำร่องแล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไข และ 2) การทดลองใช้หลักสูตรที่สมบูรณ์เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรและผลการ ใช้หลักสูตร ดังรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนจำนวน 20 ข้อมีจำนวนมาก ทำให้นักเรียนที่อ่านไม่คล่องใช้เวลาทำนาน รู้สึกเบื่อ ไม่อยากทำ

2. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้กำหนดขั้นตอนการสอนแบบ สรรค์สร้างองค์ความรู้ของ Diver and Bell ประกอบไปด้วย 5 ขั้น คือ

ขั้นนำ

ขั้นดึงความคิด

ขั้นปรับเปลี่ยนความคิด ทำความกระจ่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ขั้นฝึกปฏิบัติจริง

ขั้นสรุปองค์ความรู้

3. เอกสารหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับจัดกิจกรรมเสริมทักษะ ประกอบด้วย หน้าที่การเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แกงบวน

ได้หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับจัดกิจกรรมเสริมทักษะ ที่สังเคราะห์จากแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรนำมาสร้างโครงสร้างหลักสูตร มีองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ คำชี้แจงในการใช้หลักสูตร ความนำ วิสัยทัศน์ พันธกิจ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร สารและมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ เนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีหน่วย คือ หน่วยที่ 1 แกงบวน สามารถนำไปใช้ในการจัดการ เรียนการสอนได้จริง โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบเดียวกันคือ 1) ผลการเรียนรู้ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) สารสำคัญ 4) สมรรถนะ สำคัญของผู้เรียน 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ 9) กิจกรรมเสนอแนะ และ 10) ภาคผนวก ใบงาน ใบความรู้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินหลักสูตร

กำหนดมาตรการวัดและประเมินผล หลักสูตรจะต้องกำหนดมาตรการในการ ตรวจสอบ เพื่อวินิจฉัยว่าผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเกิดการเรียนรู้ตามที่ หลักสูตรได้ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ โดยทั่วไปแล้วหลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการวัดผลประเมินผล การเรียนไว้ อย่างกว้างๆ ส่วนในรายละเอียดและวิธีการต่างๆ เช่น เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน เกณฑ์ การเลื่อนชั้นหรือซ้ำชั้น การประเมินผลกิจกรรม เกณฑ์การจบหลักสูตร ตลอดจนแบบฟอร์มและ ระเบียบต่างๆ จะจัดทำเป็นระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียน โดยแยกรูปแบบไว้ต่างหาก

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตร

การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา หลักสูตร ซึ่งเป็นผลจากการประเมินผลหลักสูตร กล่าวคือ เมื่อพบข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดของ หลักสูตรในเรื่องใด เช่น เมื่อพบว่าเนื้อหาวิชาบางส่วนไม่มีความทันสมัย ผู้เรียนเมื่อเรียนรู้ไปแล้วไม่ สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง ก็ต้องหาเนื้อหาใหม่มาทดแทน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาที่จะนำหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อง แกงบวน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ควรจัดเตรียมตรวจสอบแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และวางแผนการจัดกิจกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นก่อนจัดการเรียนรู้ เพื่อ

ประสิทธิภาพของการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้โดยเฉพาะการนำ นักเรียนร่วมกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 สถานศึกษาควรเตรียมความพร้อมครูให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการนำหลักสูตรสู่การสอนโดยศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร โดยตลอดแนวย่างครบถ้วน

1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง แก่งบวน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นเรียนรู้ ขั้นอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ และขั้นประเมินผล และวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่หลากหลายได้แก่ วิธีการทางประวัติศาสตร์ กระบวนการกลุ่ม และการอภิปรายครูผู้สอนควรศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง แก่งบวน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมควรมีการศึกษาวิจัย โดยนำภูมิปัญญาไทยประเภทต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสาระเนื้อหาและประสบการณ์ผู้เรียนให้หลากหลาย

2.2 ส่งเสริมให้วิจัยพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ต่อเนื่องในทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และศรันยา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. วารสารนักบริหาร ปีที่ 32 ฉบับที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

จตุพิตร บรรณสาร. (2545). การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต [สังคมศึกษา] สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนหนองแขงเหนือ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. DOI : https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/KKU.the.2002.108

ทรงคุณ จันทจร. (2549). การศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ในตะวัน กำหอม.(2559).การวิจัยเชิงสังคมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยทองสุข.

- ในตะวัน กำหอม.(2560). *แกงบวน : ภูมิวัฒนธรรมกับประเพณี วิถีชุมชน ตำบลบางรักพัฒนาอำเภอ*
บางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์. วิทยาลัยทองสุข
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). *วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์การพิมพ์.*
- พัทยา สายหู. (2534). *การพัฒนาวัฒนธรรมบนพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้านและศักยภาพของ ชุมชน.*
 กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- พิษณุวัฒน์ พวงเงิน.(2563). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการท้องถิ่นอารยวิถีชุมชนบ้านหนองขาว*
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ฤทัยพรรณ ทองจับ. (2564). *ประเพณีชักพระ : การบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้กลุ่ม*
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมโรงเรียนบ้านคลองขุดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาสังคม
ศาสตร์และวัฒนธรรม.วิทยาลัยทองสุข.
- สุรพล สุวรรณ. (2549). *ดนตรีในวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์*
- อุษา กลิ่นหอม..[และคนอื่นๆ]. (2548). *ภูมิปัญญาในการผลิตและการจัดการผลผลิตไก่พื้นเมืองของ*
ชนเผ่าในภาคอีสาน. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม:มหาสารคาม. DOI :
https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/MSU.res.2005.2
- Calkins, P., Wiboonpongse, A., and Sriboonchitta, S. (2009) Econometric Advances in
 the Service of Macroeconomic Prediction and Planning: An Overview.
Journal of Economics and Management, 5(2): 159-166.
- Driver, R., & Bell, B. (1986). Students' thinking and the learning of science: A
 constructivist view. *School Science Review*, 67, 443-456
- Hong, P.Y., A. Sheriff and S. Naeger. (2009). A Bottom-up Definition of Self-
 sufficiency:Voices from Low-income Jobseekers, *Qualitative Social Work*.
 8(3) : 357-376.
- McCoy, T. M. (2003). Developing local improvement plans in high school using action
 research. *Dissertation Abstracts International*, 63 (7), 2500-A.